

Velja v Ljubljani:

celo leto . . . K 48—
 pol leta . . . „ 24—
 četrt leta . . . „ 12—
 en mesec . . . „ 4—

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 50—
 za pol leta „ „ 25—
 za četrt leta „ „ 13—
 za en mesec „ „ 4*50

Jugoslavija

Na pismene naročbe brez pošiljatve denarja se ne moremo ozirati.

Naročniki naj pošljejo naročnino po nakaznici.

Oglasi se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok ter 63 mm širok prostor za enkrat 14 vin., za večkrat popust.

Uredništvo je na Starem trgu št. 19.
 Upravnistvo je na Marijinem trgu št. 8.
 Telefon št. 360.

Izhaja vsak dan zjutraj.
 Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. — Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Ljubljana, 17. decembra 1918.

Imamo torej prvo skupno jugoslovansko ministrstvo. Sestava naših prvih vodilnih sil je vzbudila v naši javnosti veliko pozornost, pa tudi naši prijatelji in nasprotniki onstran Jugoslavije so bili gotovo zelo radovedni, kdo bo vodil posle nove države. Mislimo, da je ves jugoslovanski svet z radostjo pozdravil ministrsko listo, ko je zagledal na nji po večini ona znana imena, ki so stala v ospredju našega osvobodilnega boja.

Na čelu ministrstva stoji mož, ki je bil strah in groza bivše Avstrije, državnih izvanrednih diplomatskih zmognosti, energičen krmar, ki je vodil krmilo srbske države v najburnejši dobi njenega razvoja. Nikola Pašić je znan vsemu našem narodu po imenu in po obrazu. Njegovo lice kaže duhovitost, odločnost in zvitost, ki je vodila srbski rod skozi sto zaprek do današnje velike zmage. Nemci so rekli Pašiću „balkanski lisjak“ in v resnici je bil Pašić oni diplomat, ki se je previdno ognil vsem nastavljenim pastem nemških državnikov in jih je nešteto krat ukanil v njihovih načrtih. Pašić je bil mož, ki je s svojo dalekovidnostjo že davno videl, kaj mora postati Srbija na Balkanu, spoznal je, da je nadarjenemu srbskemu narodu usojena vodilna uloga v osvobojenju Jugoslovancev. Zato je bil že v mladih letih pristaš velike ideje, ki je Srbijo vodila do zmage. Takrat so v Srbiji vladali še Obrenovići, ki so obračali svoj plašč po dunajskem vetru. Pašić je dobro vedel, kaj zasleduje Avstrija na Balkanu, zato se je udeležil gibanja, ki je imelo prekrizati nemške načrte. Bil je takrat obsojen na smrt — pa je pobegnul v Švico, od koder se je vrnil, ko so se začeli za Srbijo novi časi. Postal je za Milovanovićem ministrski predsednik in je skupno z ruskim poslanikom Hartwigom — blagega spomina — osnoval podlago za balkansko zvezo, ki je konečno pripravila odločilni boj proti Turčiji. — Pašić je znal takrat odvrtni vso nevarnost, ki je pretilla od strani Avstrije in je konečno sprejel boj tudi proti bivšim zaveznikom Bolgarom, ki so stopili v službo Nemčije in Avstrije. Poznal je Balkan, kakor nihče drugi, zato je dobro vedel, kod vodi pot v novo bodočnost. Njegov program je bila Velika Srbija od Trsta do Soluna. Ko je Avstrija iskala in našla vzrok za vojno proti Srbiji, je vedel, da je nastal odločilni trenutek. Znal je pridobiti Srbiji dobrih mogočnih zaveznikov. Žal, da so ti podcenjevali njegove nasvete, tako je prišlo do težke katastrofe. Toda Pašić je zaupal na svoj narod, in narod je zaupal Pašiću. To je vedlo k zmagi. Zato je prav, da ta veliki mož, ki bo ostal ena največjih postav v srbski zgodovini, stoji na čelu nove vlade, da dovrši delo osvobodjenja. Kljub visokim letom je Pašić v svoji polni sili, Srb in Jugoslovan z dušo in s telesom in prepričani smo, da bo spretno rešil težke naloge novih začetkov.

Njemu ob strani stoji mož, ki ga časti in spoštuje vsak Jugoslovan, naš dr. Anton Korošec. To nam jamči, da bo slovensko vprašanje, ki bo takoj v začetku zahtevalo temeljite rešitve, vpoštevano na najvišjem mestu kot eno najvažnejših vprašanj naše bodočnosti. Niti ena ped slovenske

zemlje tujcem. To bo geslo prvega našega ministra v naši državi.

Zunanje stvari vodi naš jugoslovanski bojevnik dr. Trumbić. Deloval je ves čas vojne v tujini za našo jugoslovansko stvar in pozna dobro naše razmere: pozna mnenje diplomatov in uplivne osebe; pozna one nevarne spletke, ki včasih uničijo najpravičnejše zahteve. Zato moremo upati, da bo vprašanje glede našega razmerja do sosedov, zaveznikov in nasprotnikov v pravih rokah.

Svetozar Pribičević je nam znan po imenu. Bil je davni predbojevnik jugoslovanske svobode. Trije bratje Pribičevići so se borili za našo stvar vsak na svojem mestu. Ime Pribičević je bilo celo Nemcem dobro znano. Naše notranje razmere bodo potrebovale krepke roke. Protić, Davidović, Tripković, Rašić, Sunarić so sama znana imena, ki nam jamčijo, da se bo pod njimi srečno razvijalo delo za našo bodočnost. Socijalno politiko je prevzel V. Korač, navdušeni voditelj hrvatskih socialistov.

Poleg drugih najdemo v ministrstvu mladega agilnega Slovenca dr. Kramerja, ki ima poseben resort: vodstvo za izvolitev konstituante in izenačenje obstoječih zakonov. Torej važno mesto, ki bo zahtevalo takoj v začetku mnogo resnega dela.

Imamo državo, imamo kralja, imamo vlado. . . Ustvarjena je podlaga nadaljnjega dela. Mi vsi pa bomo z radostjo storili vse, da bo to delo imelo uspeh.

Krvava justica.

(Konec.)

Da se bodo prav razumela ta naša odkritja, moramo pojasniti, da je postavljen pri vojaških sodiščih poseben takozvani komandant — nejurist, ki je imel pravico sodbo potrditi ali zavreči, nikdar pa ne pravice, izreči sam smrtno obsodbo. Smrtna kazen je bila izključena, ako je na razpravi le en član sodišča bil proti taki obsodbi in se je potem izreklo, da se sodi obtoženec v rednem postopanju. Pač pa je imel komandant pravico, oprostilno sodbo zavreči in odrediti novo razpravo pred drugimi sodniki, ki pa nikdar niso mogli več izreči smrtne sodbe.

Pa so se izgovarjali nekateri teh krvolokov, da so vezani na svojo pri-sego in višje povelje. Prvi izgovor kakor drugi je navadna lopovščina. Na kaj pa so prisegli ti ljudje? Pač na to, da bodo izvrševali postavu in dali zakonu veljavo! — in zdaj vprašamo: Kedaj je še veljala povse nekaznjiva opazka „Srbi imajo prav“ in naj jo razlagamo še tako neugodno za obtoženca. — po zakonu za hudodelstvo veleizdaje? Od kedaj pa je veljalo po zakonu nedolžno vprašanje, „ali cesar črni kruh je“ za žaljenje Veličanstva? In ali ni načelo „in dubio mitius“ (to je: „v dvomu veljaj milejši“) najsvetejša in vrhovna postavu za vsakega sodnika, ki jo mora imeti zapisano v svojem srcu? In še posebej v slučaju smrtne obsodbe, za katero predpisuje celo strogi zakon sam soglasnost! Specijelno povelje za posebne slučaje sploh ni nikdar izšlo, pač pa se je pritiskalo na sodnike, da ne smejo poznati obzirnosti in da bodo

klicani radi neopravičenih prostorekov na odgovor. In zdaj vprašamo: kateri vojak in še bolj kateri avditor ne pozna prvega dela vojaškega opravilnika, v katerem stoji postavna določba, da noben vojak ni dolžan izvršiti povelja, ako isto vsebuje kak zločin, da se mora celo vpreti takem povelju? Lopovščina je torej tudi sklicevanje na vojaški opravilnik. Oba, zakon in vojaški opravilnik sta pravičnemu avditorju naravnost narekala, da izreče v takih slučajih svoj „ne“!

In zdaj pogledimo, kaj se je moglo zgoditi avditorju, ki je bil toliko plemenit in možat, da je izrekel svoj „ne“ in s tem rešil nedolžno življenje! Nič drugega kakor da bi ga bil pristojni komandant preštavil k divizijskemu sodišču na fronto. Ni ga torej opravičila, ki bi moglo vsaj navidezno le količkaj opravičiti postopanje teh krvolokov in lopovov, — lopova lahko imenujemo vsakega, ki bi jih skušal zagovarjati. Kajti vsako opravičevanje le kaže, da bi bil opravičevalec v danem položaju ravnal tako — kakor one zveri! Riziko pravičnega avditorja je bilo le žrtvovanje svoje komoditete in nemilost predpostavljenega — torej prava skleda leče!

Bilo je torej tudi za grozovlade Friderika in drugih nadvojvod avditorju, ki je bil plemenitega srca, podana možnost, da se ni omadeževal s krvjo nedolžnih žrtev radi takih malenkostij, kakor je n. pr. žaljenje Veličanstva in radi klica „Živela Srbija“ ter ni tiral takih veleizdajalcev na morišče, — samo če je hotel in ni bil — zverina!

Zato pogledimo, kako je tudi pod Boublikovo grozovlado ravnal avditor, stotnik F., ki je imel toliko poguma in srca izreči, da si ne bo nikdar obremenil svoje vesti le z eno samo smrtno obsodbo, in naj se postavita Boublik in Landwehr na glavo!

Naj ne ostanejo javnosti prikriti sledeči slučajji, ki so bili povrjeni temu gospodu in ki kažejo, kako je sodil on, ki je imel — srce!

1. V Bohinju je neki Čeh, Vaclav Tyl, govoril javno v gostilni proti svojim bratom Čehom, da je neumno boriti se proti Rusom, ker so isti prijatelji Čehov in jim hočejo vzpostaviti in ustanoviti češko državo. Risal je pri tem na mizi karto ter kazal ljudem, kako mala bo nemška Avstrija in kako velika bo Češka, kako velika bo samostojna Jugoslavija, — torej naravnost grozne stvari za take ljudi, kakor so bili Boublik, Landwehr, Borojević in njihovi hlapci! Kako resnično prav je imel priprosti Čeh Vaclav Tyl! Stotnik F. pa ga ni tiral radi veleizdaje pred preki sod. Smatral je, da je govoril Čeh Tyl vse te skrajno logične in pametne desede vendarle mogoče v neki pijanosti in mu prisodil samo radi vinjenosti parmesečno kazen!

2. Neki Dunajčan se je pri aretaciji ustavljal ter nekega narednika obrcal in ozmerjal. Boublik se je že veselil, kako bo ta infanterist romal na suhi bajer. Imenovani stotnik ni smatral za dokazano, da bi bil obtoženec dovolj trezen in mu je priboril nekaj mesecev navadnega zapora.

3. Slovenski narednik Lah je, nersramno izzivan in tudi dejansko insultiran od hajlovskega nemškega praporščaka, 20 letnega pobalina, vdaril istega ter mu priložil zaslužen za-

ušnico. Šumelo je po avditorskem logu, kako bo vendarle moral stotnik F., kateremu je bil ta slučaj poverjen, tega človeka ustreliti, kajti za to je absolutno smrtna kazen. On pa ni tiral tega človeka pred preki sod, ampak je predlagal navadno postopanje, češ da je sicer priprosta zadeva vendarle prekomplirana. In prav je imel. Lah je bil sicer obsojen v ječo, a je bil pozneje popolnoma pomiloščen.

4. Isti stotnik je oprostil fin. svetnika Koširja obtožbe, češ da je vprašal „ali res cesar črni kruh je“, — kar je smatral za žaljenje Veličanstva tudi ljubljanski nemški odvetnik Dr. Wallentschag — da se ne pozabi! — obsodil pa ga je, ker znani Landwehr ni hotel na predlog Boublikov sodbe potrditi, znani Bytzek na ta način, da je pridušal sodnike, da bi bil v slučaju oprostilne obsodbe on — Bytzek — prestavljen — o groza! — kar mu je namreč pravični Boublik menda res zagrozil. Ko je cesar izvedel za ta slučaj, je baje vprašal: „Za božjo voljo, ali naj je to žaljenje Veličanstva?“

5. Isti stotnik je vodil razpravo, na kateri je bil F. Kočevar oproščen od gorostasne, od drugega dvignjene obtožbe, radi žaljenja Veličanstva, češ da je pravil okoli „da je nemški cesar našega cesarja Karela dejansko napadel radi tega, ker je hotel skleniti mir“, kar se je splošno govorilo. Ustavil pa je tudi postopanje proti slov. odvetniku dr. Žitku, da je žalil cesarja, ker se ni odkril pri — avstrijski himni!

Tako je sodil mož, ki je imel — čeprav nemškega pokoljenja, — plemenito srce in je sicer strogo sodil hudodelstva, ki so bila res hudodelstva, besedne delikte pa je smatral po človeško in po pravici za — nepremišljene čenče.

In nič se mu ni zgodilo! Še celo odlikovan je bil! In temu so se upali očitati nekateri njegovi „prijatelji“, da ni sposoben za avditorja, ker je premil in dela naravnost proti postavi. V resnici pa so le oni vedoma kršili postavu in se potem še upali izgovarjati se na posebna višja povelja, katerih pa niti bilo ni!

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, omeniti tudi onega vedno zavednega slovenskega majorja avditorja dr. V., o katerem je znano, da je slučajje, radi katerih so drugi dvigali težke obtožbe, odpravljal z navadnimi disciplinarnimi kaznimi.

In one žrtve, ki leže gori na suhem bajerju v Ljubljani? Komaj da se jih kdo prilično spomni, — v resnici pa zaslužijo najveličastnejši spomenik, katerega smo jim postavili že davno v svojih srcih, prav kakor Adamiču in Lundru, ki sta postala ravno tako žrtvi nemško-avstrijskega nasilstva! Morda je med njimi res zakrivil kdo navadno hudodelstvo, smrti pa ni zaslužil menda noben. Preogromna večina teh žrtev pa so bile nedolžne poštene duše. O enem teh se je izrazil neki avditor, da ga vendarle ni bilo škoda, ker je bil sicer „en neroden človek“. Da, morda je res eden ali drugi imel kako napako — kdo je pa nima na tem božjem svetu? — toda to lahko rečemo, da dotični avditor in vsi njegovi taki sodrugi niso bili vredni odvezati sleherni žrtvi svo-

jega trinoštva jermen iz njihovih mučeniških nog.

In če se spominjamo vseh teh žrtev krvave justice na suhem bajerju, ne smemo pozabiti njega, čigar ime bi se moralo blesteti tudi na spomeniku teh žrtev. To je naš mili, dragi prijatelj gospodin Franjo, pisatelj slovenski Fr. Podlimbarski — Maselj, ki sicer ni padel kot žrtev krvave justice, ampak ga je umorila najzvestejša in najudanejša prijateljica te justice — avstrijska, vlada na čelu ji tedaj na Kranjskem baron Schwarz, ki je vedno nudil svojo roko zatiralcem slovenskega naroda in tudi znani izdajski skupini Šušteršiču, Zajcu, Peganu in dr., ki se niso sramovali skovati in podpisati ovadbe radi septemberskih dogodkov proti — A. Ribnikarju — (pri tem se je posebno odlikoval na znani pobalinski način Pegan) — in zakrivil s tem enega najsrabotnejših činov slovenske zgodovine. Podlimbarski, ta najplemenitejša slovenska duša, ki je tako ljubil svojo domovino, tisto krasno zemljo okoli Limbarske gore, katero bi bil tako rad še enkrat videl v svojem življenju, — ni smel učitati Jugoslavije, moral je v smrt, strt na duhu in telesu v tujini, dočim se tisti, ki je podpisal toliko denuncijantskih poročil o drugih in nosi odgovornost tudi za tragično smrt Podlimbarskega, še danes sprehaja naravnost izzivalno po ljubljanskih ulicah in menda — čaka take justifikacije, kakor jo je doživel bivši radovljiški glavar. Žrtve Schwarzovih denuncijantskih poročil na vojaške oblasti so postali tudi slov. dijaki iz znane dijaške afere (med njimi blagopokojni mladenič D. Majaron). Zgolj v namenu ugonobiti mlada in nadebudna življenja je pošiljal ta žalostni mož celo v bojno polje za temi nesrečniki lastnoročno podpisana in naročena denuncijantska, zelo zavita in deloma lažnjiva poročila. Slava Podlimbarskemu in vsem, ki so postali žrtve krvave justice in njene zavetnice — bivše avstrijske vlade!

Kovač — Maselj — Podlimbarski — podobe iz sanj! Cankar jih je videl! V četrti postaji . . .

„Sredi med zagorelimi, kričečimi obrazi se je tiho svetilo lice njega, ki je nesel težki križ. Takrat še nisem videl njegove lepe brade, od krvi in prahu oskrunjene, nisem še ugledal njegovih velikih, mirnih, svetlih oči, ki so vse spoznale in vse vedele. Mislim sem, da je majhen, ubog otrok, ki so mu bili brez usmiljenja naložili breme, devetkrat večje od njega . . . Med štirinajstimi je bila mojemu srcu najbližja četrta postaja, tista, kjer sreča Jezus svojo žalostno mater . . .

Ta ozki, beli obraz je pričal brez solz in brez besed: Čegava bolečina je večja od moje? Ob poti je stala, ko je prišel mimo. Prišel je mimo silen oblak, ki se je vzdignil do nebes in jih je zatemnil. Ta oblak je bil rdeč prah, kri je vpila do nebes. In vse je utonilo v njem, vse je izginilo, ničesar več ni bilo, on sam je bil, prav sam v tem neizmernem krvavem oblaku. Otrok je bil, ki je objemal težek križ, omahoval je pod njim, opotekal se in padal, da se je zasolzil kamen, ko je poljubil njegovo čelo. Tako je šel neusmiljeno v smrt.

Zdaj v tem strašnem času ga vidim živega tik pred seboj, vidim ga tisočkrat in stotisočkrat, njo vidim, žalostno mater, tudi njo tisočkrat in stotisočkrat. Človek gre na Golgato, da bo trpel in umrl in da bo vstal poveličan. . . .

(Ivan Cankar: Četrta postaja.)

Vprašanje valute.

Ako hočemo, da spravimo naše gospodarstvo v red, moramo predvsem areditirati svojo valuto. Vprašanje valute, to je vprašanje, kako zopet dvignemo vrednost denarja, je eno najnujnejših vprašanj, vsekako pa predpogoj za vsako nadaljnjo delo, ki naj bi spravilo našo gospodarstvo zopet v red. Navidezno se zdi, da je to vprašanje za nas zelo enostavno, ker smo zdru-

ženi s Srbijo v isti državi. Treba nam je samo sprejeti srbsko valuto, pa bo stvar urejena. Toda temu nikakor ni tako. Ko bi mi kar naenkrat prevzeli srbsko valuto, bi vsi, ki danes posedujejo avstrijski denar, trpeli preveliko izgubo. To izgubo bi trpeli ne-le oni, ki imajo gotov denar, ampak tudi oni, ki imajo naložen denar v hranilnicah. Ko bi se šlo le za bogatine, bi se raditega splošnosti pač ne bilo treba razburjati, toda tu se gre tudi za tisoče onih, ki so si s trudom in mučo prihranili par sto ali par tisoč kronic, ki naj bi jim bile pomoč v sili, boleznih in starosti. In tu bi bila gotovo krivica, ko bi morali ti ljudje trpeti izgubo na svojih težkih prihrankih. Kako torej rešiti to vprašanje?

Predvsem treba, da osnujemo za prehodno dobo za vse ozemlje SHS. bivše avstro-ogrške monarhije posebno banko. Ta banka naj bi izdala svoje bankovce v kronski vrednosti. Seveda bi ti bankovci morali biti primerno pokriti z zlatom, a to zlato naj bi se dobilo deloma potom državnega posojila, deloma potom vplačanih delnic nove banke. Mi smo prepričani, da bo tako posojilo imelo uspeh in da bi naši kapitalisti podpisali tudi potrebno delniško glavnico. Prva posledica novih bankovcev države SHS. bi bila, da bi ti bankovci imeli takoj drugi kurz, nego bankovci avstro-ogrške banke. Potem bi se pozvali vsi državljani, da v gotovem roku zamenjajo avstro-ogrške bankovce za jugoslovanske. Bankovci avstro-ogrške banke bi se po tem roku — ki bi moral biti v izogib zlorabe čimkrajši — sploh ne sprejemali pri nobeni javni blagajni več v plačilo. Država bi potem naložila na večja posestva in večjim kapitalistom enkratni davek — oddajo premoženja — kar bi se porabilo v namen, da se potegnejo iz prometa nepokriti bankovci. Tako bi jugoslovanske krone polagoma, ne da bi kdo trpel občutno izgubo, zadobile vrednost, ki bi sorazmerno odgovarjale vrednosti dinarja. In tedaj bi bil čas, da se brez gospodarskih katastrof uvede za celo jugoslovansko državo sedanjo srbsko dinarsko valuto. Sprožili smo to vprašanje in želimo, da naš predlog ne bi ostal neopažen v naši javnosti. — Ako bo pa kdo sprožil kaj boljšega, to ne bo nikogar veselilo bolj kakor nas. To vprašanje je velevažno in zelo nujno, ne zamudimo torej časa temveč pripravimo se in radi tega otvarjamo diskusijo o vprašanju valute.

Jugoslavija.

Preganjanje slovenskega jezika v Trstu.

Trst, dne 14. decembra 1918.

Te dni hodijo po Spodnji okolici karabinerji in zahtevajo, da se snamejo slovenski napis. Najprej so bili v Škednju, kjer jih je vodil bivši polic. nadzornik Miklavčič. Žugali so z zaporom vsakomur, kdor ne bi ubogal.

Predvčerajšnjem so prišli k Delavskemu podpornemu društvu pri Sv. Jakobu, ki ima na Jakobskem trgu svojo lastno hišo z velikim slovenskim napisom. Včeraj pa sta dva karabinerja zaukazala enemu odborikov konzumnega društva pri Sv. Ivanu, da se izbrise napis „Narodni dom“ iz pročelja društvene hiše.

Na ta način izvaja laška oblast geslo „giustizia e libertà“ (pravica in svoboda).

Aretiran bivši avstr.-ogrski letalec.

Trst, dne 14. decembra 1918.

Včeraj so zaprli znanega letalca Banfielda, ki je ostal v Trstu tudi po okupaciji.

Kakor znano, je bil Banfield eden najuspešnejših avstro-ogrskih letalcev. Tržaški Lahi so ga zato sovražili in so takoj po okupaciji zahtevali, celo v javnih listih, naj ga laška oblast zapre. Tej zahtevi so se iz početka upirali nekateri laški vojaški krogi, češ, da je Banfield kot častnik storil le svojo dolžnost in da treba junaka tudi v bivšem sovražniku spoštovati. Očividno so ti poštenjsi krogi pod-

legli in zmagala je zagrizenost tukajšnjih Lahov.

Da vdobijo pretvezo za zapor, so očitali Banfieldu, da je na škodo mornarice delal kupčije z nekim tukajšnjim brodivlastnikom in da je v Zagrebu konspiriral proti tukajšnji vladi. Razumeva se samo po sebi, da je vse izmišljeno; v Zagrebu Banfield sploh ni bil.

Aretacija Banfieldeva je znak postrenja tukajšnjih razmer. Lahi se boje konflikta s Srbijo, pošiljajo vedno več vojske proti demarkacijski črti in zapirajo vedno bolj mejo.

Hrvatske stranke proti italijanski okupaciji.

Zagreb, 15. decembra. (Izv. por.) Hrvatske politične stranke snujejo za prihodnjo nedeljo po vsej Hrvatski protestne shode proti italijanski okupaciji jugoslovanskega ozemlja.

Italijani: Reko ali smrt.

Sušak, 15. decembra. (Izv. por.) Najnovejši italijanski listi beležijo, da se je uvedla po celi Italiji obsežna akcija za priključitev Reke Italiji. — Imperijalisti, podpirani od reških Italijanov, so vrgli med ljudstvo novo geslo: Fiume o morte! (Reka ali smrt!)

Praznik ujedinjenja v Bakru.

Bakar, 16. decembra. (Izv. por.) Včeraj zvečer so priredila hrvatska društva veliko veselico v proslavo ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Te veselice so se udeležili srbski in ameriški častniki, ki so bili z navdušenjem sprejeti in so ostali v krogu domačinov do jutra.

Naše meje.

Koroški Nemci demonstrirajo proti Jugoslaviji.

Celovec, 15. decembra. Danes je bila tukaj velika nemška demonstracija zoper prodiranje Jugoslovancev in zoper njih zahteve po nemškem Celovcu. Ob 11. dopoldne se je zbralo na Novem trgu več tisoč mož in žena. Nekateri so imeli hujskajoče govore proti koroškim Slovincem. Vse prebivalstvo hoče z vsemi močmi odbiti jugoslovanski vpad. Zahtevali so od merodajnih krogov, da ne odnehajo in da branijo po izjalovljenih pogajanjih ljubljanskih nemški značaj mesta celovškega. Ponoči od sobote do nedelje so odbili sunek Jugoslovancev na Celovec in Grebinj.

Nemci željni slovenske krvi.

Celovec, 15. decembra. (Izvirno poročilo). Nemški nacionalci še vedno sčuvajo proti koroškim Slovincem. Zahtevajo od koroške vlade, da začne ofenzivo proti jugoslovanskim četam in da vlada Narodni vladi v Ljubljani vroči odločen protest z zahtevo, da se nemudoma odpokličejo vse jugoslovanske čete s Koroškega. Nočejo priznavati nobenih ugovorov glede demarkacijske črte.

Nemško poročilo o spopadu pri Grebinju. Grebinj v nemških rokah.

Gradec, 16. decembra. (Lj. k. u.) Kakor poroča „Grazer Montagszeitung“ iz Celovca, je bilo pri spopadu med Nemci in Jugoslovanci v Grebinju na slovanski strani ubitih ali ranjenih 45 oseb. Nemci so imeli le nekaj ranjenih. Grebinj je v nemških rokah.

Nemška nasilstva na Koroškem.

Celovec, 16. decembra. (Lj. k. u. K. B.) Koroška deželna vlada razglša: Ponoči od 14. na 15. t. m. sta zasedli dve stotnji Grebinj, približno 15 kilometrov od Celovca. Ker ni bila istovetnost tega oddelka znana in ker so jugoslovanske čete neopravičeno zasedle že več krajev na Koroškem in Štajerskem, je odšlo več obhodnih straž koroške narodne obrambe poizvedovat. Na te patrole so jeli takoj ljuto streljati; jasno je torej, da niso zasedle Grebinja ententne čete na podlagi pogojev za premirje, marveč da gre za napad jugoslovanskih od-

delkov. Tako vgnezenje bi pomenilo trajno ogrožanje mesta Celovca, reča in miru vse grebinske okolice. Radi tega je koroška narodna obramba 15. t. m. zarana obkolila Grebinj in internirala vso posadko. Pri pogajanjih s poveljnikom posadke, se je ugotovilo, da gre za vojake v srbski uniformi in doždevne srbske častnike, in sicer za 7 častnikov, 280 mož in 2-strojnice. Častniki so trdili, da so vojaki narodne obrambe proti predpisom mednarodnega prava napadle Grebinj. Zadržilo se jim je z nemške strani, da v smislu pogodbe za premirje niso napovedali koroški vladi zasedbe in da tudi niso predložili pismenega naloga kraljeve srbske vlade ali kakega višjega ententnega poveljništva, da so razorožili nemške straže na mostu in nenedoma napadli in zasedli kraj ponoči ter da so pričeli streljati na nemške straže in tako otvorili sovražnosti. Vsled teh ugotovitev so morali srbski častniki, ki so prisostvovali razpravi, podati protokolarčno izjavo, da nista kršila mednarodnega prava ne koroška vlada, ne vojaško poveljništvo v Celovcu.

Vse vesti, ki vse to pretiravajo, so neresnične. Obžalovati je le, da so bile ob teh dogodkih po srbskem oddelku ubite tri osebe in nekaj oseb lahko ranjenih. Nemška obrambna straža pa nikakor ni kriva teh dogodkov; nasprotno zasluži, priznanje za svoje korektno postopanje. Taka kršitev mednarodnega prava s strani Jugoslovancev more itak ogorčeno prebivalstvo le razburiti do skrajnosti. Mir je le mogoče doseči, ako ljubljanska, ozir. jugoslovanska vlada odpokliče svoje čete.

(Opomba ured. To poročilo koroške deželne vlade je vredno ljudi, ki so hoteli resnico postavljati vedno na glavo in jo postavljajo še danes. Zahtevati, da morajo jugoslovanske čete izprazniti Koroško, je nesramnost prve vrste in edino primeren odgovor bi bil, da se cela Koroška takoj okupira.)

Železna Kaplja v jugoslovanskih rokah.

Železna Kaplja, 16. decembra. (Izv. por.) Narodni svet je odstavil v Železni Kaplji župana in razpustil nemškutarški občinski zastop. Drugače vlada mir. — Jugoslovanske posadke še ni tu.

Mirovna pogajanja.

Wilsonu se klanjajo.

Stockholm, 15. decembra. (Lj. k. u. KB.) Obe švedski zbornici sta poslali včeraj predsedniku Wilsonu nastopno brzojavko: Obe zbornici, zastopniki naroda, od katerega jih je toliko našlo dom in delo v Vaši veliki državi, Vas pozdravljata v Evropi z upanjem, da se na mirovni konferenci udeležijo plemenita načela, ki ste jih postavili za dožego trajnega in pravičnega miru. Tudi liberalna, socialnodemokratska in konservativna stranka Švedske so odposlale Wilsonu pozdravne brzojavke.

Pariz, 15. decembra. (Lj. k. u. KB.) Kakor poroča „Echo de Paris“, bodo zastopali na mirovni konferenci Francijo Clemenceau, Foch, Pichon, Bourgeois in najbrže tudi Tardier.

Pariz, 15. decembra. (Lj. k. u. KB.) Agence Haves poroča: Po obisku ameriške cerkve, kjer sta prisostvovala službi božji, sta se odpeljala predsednik Wilson in soproga njegova na pokopališče in položila venec na grob Lafayettev. Potem sta vrnila poset predsedniku Poincareju.

Wilson za zvezo narodov.

Pariz, 15. decembra. (Lj. k. u.) Agence Haves poroča: Popoldne je predsednik Wilson sprejel 25 člansko odposlanstvo socialistične parlamentarne skupine. Poslanec Renaudel je prečital adresu splošne delavske zveze in združene socialistične stranke, v kateri ugotavlja popoln sporazum med delavci in predsednikom Wilsonom glede nazorov o vojni in miru. Vsi narodi, izvaja adressa, se pridružujejo tem nazorom in pričakujejo, da se udeležijo 14 Wilsonovih točk o miru.

V svojem odgovoru je izvajal Wilson, da je vojna razkrila vse krivice, ki lahko povzročijo, da samovoljna in neodgovorna moč zavzame trajen značaj. Le tedaj je mogoče zagotoviti narodom srečo, blagostanje in trajen mir, ako se prepreči obnovev takih krivic. Vojno so povzročili narodi, ki so bili prežeti vojaškega duha. Sovražniki svobode so sovražniki človeštva. Princip sam ne zadostuje, treba ga je tudi podpirati s tem, da se narodi združijo v tesno zvezo. Uverjen sem, da delijo te moje nazore tudi državniki, ki vodijo veliki Vaš narod. Srečen sem, da morem sodelovati s temi možmi in tako ustvariti potrebna jamstva za trajen in pravičen mir, ki opravičuje žrtve te velike vojne. Le na ta način bodo narodi bodočih časov smatrali te žrtve kot zadnje, četudi dramatično sredstvo njihovega osvobojenja.

Amsterdam, 15. decembra. (Lj. k. u.) Poročevalec urada Associated Press je imel v Brestu razgovor s predsednikom Wilsonom, ki je odklonil vsako pojasnilo o svoji politiki na mirovni konferenci z opazko, da je treba skrbno premisliti vsako tako izjavo. Poročevalec pa je dobil vtisk, da se bo Wilson, če bo potrebno, za svojih 14 točk bojeval in da se bo zavzel za triletni mornariški program Zedinjenih držav. Glede svobode morja je Wilson mnenja, da je bolje, da jo zagotovi ves svet, kot pa posamezne skupine narodov.

Reški Jugoslovani Wilsonu.

Reka, 15. decembra. (Izv.) Narodno Vjeće na Reki in na Sušaku je poslalo predsedniku Wilsonu o priliki njegovega prihoda v Evropo brzojavni pozdrav, ki slove med drugim: »Jugoslovani pozdravljajo v trenutku, ko stopa na evropska tla, svojega osvoboditelja in mu kličejo svojo dobrodoščilo. Jugoslovani želimo, da se upoznate z našim narodom, ki je sedaj osvobojen po načelih, zastopanih od Vas.«

Slovanski svet.

Osemurni delavnik na Češkem zakonito uveden.

Praga, 15. decembra. (Lj. k. u.) »Česke Slovo« poroča, da bo v torkovski narodne skupščine predložen zakon o osemurnem delu. Kakor vse kaže, bo predlog sprejet. Osemurno delo bo v Čehoslovaški republikli uvedeno najbrže s 1. januarjem 1919.

Mesto Znojmo v češko-slovaških rokah.

Praga, 15. decembra. Češkoslovaška vojska je po kratkih bojih zasedla sodna okraja Mikulov in Moravsko Krumovo. Češkoslovaške čete so pod poveljstvom ententinih častnikov zasedle mesto Znojmo. Nemci so predali mesto s protestom.

Praga, 15. decembra. V Znojmo je vkorakal 1500 močnan oddelek češkoslovaške armade. Čehi so zajeli nekeje nemško-avstrijskih častnikov. Nemci so protestirali.

Vojaško-polit. zveza med Poljsko in entento.

Bern, 15. decembra. »Basler Nationalzeitung« poroča, da je Poljska sklenila z entento vojaško-politično zvezo.

Čehoslovaške čete na Slovaškem. Madžari protestirajo.

Košice, 16. decembra. (Lj. k. u. KB.) Ogrski k. u. poroča: Včeraj je dospela v Nemško vas 300 močnejša češka četa s 120 konji in 2 topovami. Poveljnik češkoslovaških čet je popoldne povprašal v Košice, ako more vojaštvo nemoteno vkorakati v mesto. Vlado komisar je odgovoril, da so Košice onstran demarkacijske črte in da protestira proti prihodu Čehov, ker je ententa priznala demarkacijsko črto. Prihod Čehov da bi on zabranil po potrebi tudi s silo. Popoldne je imel narodni vojaški in delavski svet zborovanje, kjer je bilo ob

splošnem navdušenju sklenjeno braniti demarkacijsko črto. Na progi Košice—Bohumín je od davi ustavljen železniški promet. Čehi so dospeli danes ponoči do Nove vasi. Tu kajšnje prebivalstvo in posadka hočeta po potrebi tudi z orožjem preprečiti nadaljno prodiranje Čehov.

Politični pregled.

Nemci vedno enaki! Glasom pogodbe o premirju ima ententa pravico, da zasede vse ozemlje bivše Avstro-Ogrske monarhije. Vzlic temu se nemška Avstrija upira z orožjem v roki zasedanju jezikovno mešanih krajev po armadi SHS, ki je del entente. Iz tega se razvidi, da se Nemci še vedno drže po Bülovu tako slovesno proglašene načela, da so vse pogodbe le »papirnate krpe«. Ta narod je nepoboljšljiv. On pozna samo eno silo in zopet silo. Zato pa treba ta narod ukrotiti le s silo.

Nemci o naših pravicah. Nemško meščansko pa tudi socijalistično časopisje naravnost hujska obmejne Nemce in jim pripoveduje izmišljene grozote jugoslovanskega vojaštva. Ni čudo, da se potem nemške manjšine, ki prebivajo na ozemlju SHS, s silo upirajo našim pravicam. Pravzaprav pa itak ni nobenega pravega Nemca v območju naših državnih mej. Kar so nam Nemci potujčili, to hočemo nazaj in tega se nemška gospoda dobro zaveda, ker ve, da smo v pravici. Jugoslovani smo del entente, torej zmagovalci, Nemci pa premaganci. Mi hočemo vse, kar je našega!

Preganjanje Slovencev v Ziljski dolini. Nemška predrznost je vkljub našim priznanim pravicam z vsakim dnevom večja. Zadnje čase so začeli Nemci preganjati ziljske Slovence, predvsem njihove voditelje na način, ki vzbuja ogorčenje slehernega Slovenca. Tako zasledujejo v Mariji na Zili našega pisatelja župnika Meška, ki je moral skrivno zbežati v spremstvu domačega učitelja. Zasledovali so ga celo na njegovih uradnih potih, ko je obiskoval bolnike. Kdaj bodo vendar naši kraji zares naši? Narodno vojaštvo je na razpolago, samo povelja je treba in zgodilo se bo.

Italija in podaljšanje premirja. Ker se je premirje med entento, katere člani smo tudi mi, in Nemčijo oziroma bivšo Avstro-ogrsko podaljšalo, bo pridobila Italija na času, da more v zasedenem ozemlju nadaljevati nasilstva in še dalje zatirati naše narodno-politične pravice. Vsled podaljšanja premirja se bodo priprave za mirovno konferenco zdatno zavlekle. To pa je v veliko škodo naših južnih bratov, ki že itak zadosti trpijo s strani italijanskih okupacijskih oblasti. Ravno kar imenovano skupno jugoslovansko ministrstvo bo moralo energično posredovati pri ostalih zavezniških vladah, da Italija končno odneha od svojih neopravičenih zahtev. Zato je potrebno, da naša časna vlada v Ljubljani resno in točno informira skupno vlado v Beogradu o vsem, kar se godi za demarkacijsko črto.

Beograd proti italijanski okupaciji naše zemlje. V nedeljo je bil v Beogradu velik shod, katerega namen je bil informirati beogradsko prebivalstvo o težkem položaju naših po Italijanih zasedenih krajev. Prvi je referiral Ivan Hribar, dalje dr. I. M. Čok o položaju jugoslovanskega naroda v Trstu in Istri in dr. Grisono o Dalmaciji. Beograd je odločno za to, da ne odstopimo niti pedi svoje zemlje Italijanu.

Proti italijanski okupaciji sta protestirala občinska zastopa v Bovcu in Čez-Soča. Sklenila sta vzlic italijanskim grožnjam, da hočeta združenje z državo SHS. Enake proteste in sklepe so sklenile tudi druge občine na Goriškem. Čast zasedeni Goriški!

Italija in mi. Ko je bila po razpadu avstro-ogrsko države Italijanom na razpolago prosta pot v naše ozemlje, so se posamezne laške partije previdno približevale »neodrešenemu« Trstu z belimi zastavami,

kar jim je bilo izrecno naročeno. Italijanski merodajni krogi tedaj niti mislili niso na kako pravo zgodovine in krvi, na katero se sedaj sklicujejo pred ostalimi zavezniki. Česar niso mogli doseči z orožjem, tega si niso upali vzeti kot »odrešitelji«, čeprav ni bilo nikjer več niti enega nasajenega avstrijskega bajoneta. So se pač bali ententinega ugovora. Ko so pa videli, da ne ugovarja ne ententa ne kdo drugi, so se razšopirili brez ozira na naše proteste, ker so vedeli, da nismo bili tedaj še priznani kot samostojen državni faktor. Kakor hitro pa smo proglasili edinstvo s kraljevino Srbijo, so začeli Italijani protestirati proti našim protestom. Na vsak način so dobili kak migljaj vsled slovesnega protesta regenta Aleksandra. Njihova nasilstva so takorekoč le izraz razočaranja. S silo bi hoteli poitalijančiti naše prebivalstvo, ki se pa odločno zaveda svojih narodnih dolžnosti. Upajmo, da naša vlada skupno z našim regentom kmalu doseže z entento potrebno sporazumljenje v osvoboditev zasedenega ozemlja s strani Italijanov.

Dnevne vesti.

Umrli je včeraj zjutraj v Ljubljani msgr. dr. Evgen Lampe, star 44 let. Kot mlad duhovnik se je bavil z literaturo ter uzevalj »Slovenca« in »Dom in Svet«. Kot pozejši deželni odbornik in glavarjev namestnik je uporabljal svoje velike zmožnosti na Sustersiševi strani v škodo slovenskega naroda. Zadnje čase se je pokojni iskreno kesal in obžaloval svoje politične zmotne. N. p. v m.

Kaj pa to? — Kakor nam poročajo, je zajedno s koroškimi odposlanci, ki so se pogajali z Narodno vlado, odpoval pred dnevi bivši deželni predsednik Attems s soprogo. Ima-li ta mož dovoljenje se vrniti v Ljubljano? Ta gospod je bil v najintimnejših stikih z Borojevičem. Včeraj je pa prišla v Ljubljano soproga Borojevičeva. Radovedni smo po kakih poslih? Zna-li to pristojna oblast? Stanuje v stari cukrarni pri baronu Rüdelerju, ki je višji avstrijski častnik. Ni-li to sumljivo? — Mislimo, da pri nas varnostna oblast postopa vse premilo.

Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje je odstavila Ano Besold, učiteljico v Pliberku, Ivana Sporčića, udučitelja v Mežici in nastavila Jagvido Strel za učiteljico v Pliberku in Ivo Feiniga, šolskega vodjo v Tunelu kot udučitelja v Mežici.

Jesenice regentu Aleksandru. Narodni odbor na Jesenicah na Gorenjskem je poslal povodom proslavlja ujedinenja sledečo pozdravno brzojavko: Njegovi kraljevi Visokosti regentu Aleksandru v Beogradu. Prežet od duha popolnega ujedinenja in demokratizma pozdravlja podpisani iz vseh jugoslovanskih političnih strank obstoječ odbor jedne največjih jugoslovanskih industrijalnih občin iz vse duše nerazumno jedinstvo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev na njihovem celem teritoriju. Ujedinenje in demokratično kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev živi in procvatja! Bog živi predstavitelja naše krvi, naše svobode, naše pravde, našega demokratizma, našega jedinstva, trpljenja in vstajanja: Njegovo Veličanstvo kralja Petra I. in Njegovo kraljevsko Visokosti regenta Aleksandra! Odbor Narodnega Vjeća na Jesenicah, 12. dec. 1918. Predsednik: Dr. Fran Kogoj, načelnik: Lovro Humer, yodja: Fran Bertonec, poslovodja: Anton Zugovic. — Na to je sprejel odbor nasledno brzojavno zahvalo: Narodno Vjeće Jesenice iz Beograda. Po naročilu Nj. Veličanstva izrekamo v imenu Nj. Veličanstva kralja Petra I. in prestolonaslednika regenta Aleksandra spoštovanim zaupnikom Slovenske Ljudske Stranke, Jugoslovanske demokratske stranke in Jugoslovanske socialne demokratske stranke iskreno zahvalo za sprejeti pozdrav. Kralj in prestolonaslednik se čutita eno s celim našim narodom, ki je izvršil veliko delo ujedinenja, da si zgradi svobodno demokratično državo ter pošiljata Vam gospodje in vsem Vašim somišljenikom svoje pozdrave. Dvorni Maršal — Tudi občinsko načelstvo Jesenic je poslalo prestolonasledniku podoben pozdrav, na katerega je dvorni maršal odgovoril, da pošiljata kralj in prestolonaslednik vsem prebivalcem velike in važne Jeseniške občine svoje prisrčne pozdrave.

Vsi slov. akademiki, ki se hočejo vpisati na zagreško univerzo etc., se nujno pozivljajo, da nemudoma na dopisnici sporoče poverjenstvu za uk in bogočastje v Ljubljani ime stroko in semester. Poverništvo potrebuje pregleda, da se more pravočasno poskrbeti za hrano in stanovanje. Dosedaj je vpisanik le na zagrebski univerzi le 30 slušateljev.

Društvo Pravniki. Društvo Pravniki ima dne 21. t. m. pop. ob 4. uri v just. palači, soba št. 79, izreden občini zbor. Ob tej priliki je izdal višjesodni predsednik na vsa predsedstva zbornih sodišč okrožnico, v kateri glede na važnost posvetovanj naproša pred-

sedstva zbornih sodišč, oziroma predstojništva okrajnih sodišč, da dajo sodnikom, ki se nameravajo udeležiti občnega zbora potreben dopust.

Za Cankarjev spomenik je izročil dr. J. C. Obiak 1000 K v roke O. Zupančiču. Upamo, da se oglašijo še drugi častiki našega velikega talenta. Bilo bi zelo primerno, da bi Slovenci v tem oziru storili svojo dolžnost. — Poleg tega je več Cankarjevih čitateljev darovalo večje svote »Pisateljskemu podpornemu društvu«. Tudi to se nam zdi zelo umestno. Morebiti bodo še na ta način počastili Cankarjev spomenik.

Slovenski odpadnik, bivši goriški sodnik dr. Vinci je ob priliki proslave italijanskega dohoda v Gorici javno govoril in hujskal proti Slovincem. Vinci je bil v začetku vojske vojaški avditor in je kot tak še posebno nastopal proti goriškim Slovincem. Pozneje je moral vsled krivičnega postopanja z interniranci v vojaško službo in je bil pridelen bivšemu kranjskemu pešpolku, kjer so ga imeli celo za politično nezanesljivo. Tedaj si je še le upal pokazati svoje iredentovsko srce. Takim neznačajnim kreaturam smo bili izročeni! Sicer pa še ni vseh dni konec in se nadejamo, da dobi tudi ta plemeniti, še danes na Kranjsko pristojen, Lah z drugimi vrednimi bratci vred zasluženega kazena.

Begunci, stanujoči v mestu Ljubljani naj se zglašajo zaradi potrdil na plačilnih polah (za begunsko) podporo začasno pri mestnem popisovalnem uradu (Mestni trg 2, pritličje, nasproti glavni krušni komisiji).

Glavna tobačna zaloga. Glavna tobačna zaloga se nahaja še vedno v rokah zagriženega, pod prejšnjim režimom obogatega Nemca Gruberja. Pozivljamo NV, da takoj potrebno ukrene ter odda zalogo zavrednemu Jugoslovani! Povsod, kjer so se tuji na naše stroške redili, naj se takoj odstranijo madeži našega sto- in stoletnega hlapčevstva! Naša vlada naj prime krepko v svoje roke metlo ter povsod očisti Avgijev hlev! Nesnage je povsod še dovolj, posebno pa še v raznih uradih! Vse tujerodce ven iz javnih služb! Gnil birokratizem bivše mačhe Avstrije mora iz naše uprave zginiti!

Plemenitost srbskega vojaka. O priliki sprejema prvih srbskih vojakov v Belgradu, so jih meščani obisnali s cvetjem. A srbski vojski so govorili: Kaj to delate, ljudje? Čemu nas kitite? Shranite radje za Angleže in Francoze. Oni so to popolnoma zaslužili. V teh besedah sa zrcali vsa plemenitost srbske duše.

Za bedne Srbe je včeraj došlo 260 kosov perila, 8 parov čevljev; firma Franzl-Prule darovala 63 kosov volnenega blaga. Vid Bratovž pa 50 m plata. V denarju je prišla zdatna vsota. Trgovska šola Gärtner je darovala 700 K.

Društvo za siročad prosi krajevni Narodni svet vladno in nujno, naj upošteva-joč poziv, ki smo ga priobčili včeraj, izvede v svojem območju zbirko in jo v teku enega tedna pošlje semkaj na naslov: Društvo za siročad v Ljubljani, Poljanska c. 3 (Dobrodelnost).

Uradništvo, zdrami se! Vsi stanovci se v svobodni Jugoslaviji v svrhu varovanja svojih interesov nanovo organizirajo, sklicujejo sestanke, zahtevajo, da se odpravijo krivice prejšnjega sistema, le uradništvo menda še vedno spi spanje pravičnega. Zelo se motimo, ako menimo, da nam bo padala ma-rija z miz naših predpostavljene oblasti, ako ne bomo energično zahtevali remedure. Zadnji čas je, da uradniške organizacije skličejo skupen sestanek vseh uradniških kategorij, kjer se naj vse uradništva se tičeče razmere prerečetajo, postavijo naj se smernice za novo organizacijo, ki naj neustrašeno brani interese duševno in gmotno tlačene uradniškega stanu. Zahtevamo, da obstoječe organizacije takoj skličejo skupen sestanek! Uradništvo, zgani se, bije že 12. ura! Eden v imenu vseh.

Zveza jugoslovanskih železničarjev. Prva seja osrednjega odbora se vrši v torek 17. dec. v društvenih prostorih v Narodnem domu ob 8. uri zvečer. Ker je konstituiranje odbora, je polnoštevilna udeležba vseh odbornikov neobhodno potrebna. Predsednik: Deržič.

Nov list, Zagreb, 15. dec. (Izv. por.) Z novim letom prične izhajati velik katoliški dnevnik.

Poštni promet. V območju ljubljanskega in zagrebskega poštnega ravateljstva je brzojavni, telefonski in promet z poštnimi zavitki zopet dovoljen, izuzemši vsled vojaške operacije ali večjih nemirov ogrožene. Sedaj spada med ogrožene kraje Koroška. Pisma se predajajo zopet zaprta. Glede prometa z Bosno, Hercegovino, Srbijo Crnogoro ter ozemlje zrcali Jugoslavije bodo odredbe sledile.

Obrtniki! V soboto zvečer ob 8. se vrši v hotelu »Union«, posebna soba, poleg točilnice prvi prijateljski sestanek obrtnikov, ki so v interesu splošnega obrtnega stanu. Sestanka naj se udeleže vsi obrtniki, ki se zanimajo za svoj poklic in bodočnost obrtne organizacije.

Pobjljanje konj. Iz Škotije Loke poročajo: Narodna vlada je že izdala neke naredbe oz. prepovedi zaradi pobjljanja konj, pač brezuspešno, ker ne zna po svojih izvršilnih organih uveljaviti svoje avtoritete. Tu in sploh po vsem kamniškem in radovljiškem okraju ljudje sistematično pobijajo vojaške konje, nikdo ne skrbi, da bi se varčevalo javno imetje nove države. — Vprašujemo se, čemu je orožništvo, ki je v stari Avstriji tako vestno bilježilo »črne rike«.

Iz Starega trga pri Rakeku. — V našo dolino sedaj težko prihajajo zunanje vesti, ker smo odrezani od glavne prometne črte, ko so Italijani okupirali postajo Rakek. — Nedavno smo tu doživeli akt boljše vize, ki pa ima svoj izvor v dolgotrajnih lastninskih bojih med gozdov bogato graščino Šneperk, last nekoga nemškega princa in obmejnimi vasi. Ta princ je marsikaterega kmeta opeharil za gozdne senože, ki so se nahajale v njegovih gozdovih. Sedaj se narod nadeja, da se mu vrnejo gozdovi in lazi, da bo on vžival bogastvo nad vse lepih gozdov, iz katerih so doslej tekli milijoni nemškemu princu za njegovo razkošno in udobno življenje. Kmetje so v teh dneh osvobojenja prišli v graščino in odvedli par volov. Tudi se je streljalo. Orožništvo, poklicano iz Ljubljane, je vzpostavilo zopet red in mir, nekaj mladeničev pa je bilo odpeljanih v Ljubljano v zapore. Ljudje pa so sedaj še vedno zelo radovedni, kaj se je zgodilo z nekim orožnikom, ki si je z nasiljem in grožnjami prilastil nekaj litrov žganja v vasi Kozarišče. Lastnici je nastavljal bajonet, češ, da jo takoj predero, če mu žganja ne izroči. Tako so orožniki nastopali pod Borojevičem v Italiji nasproti prebivalstvu! In tu v slobodni Jugoslaviji?

Popravek. V članku „Krvava justica“ se je vrnila pomota v slučaju Ribničana Kovarča. Ta zverinski slučaj je vodil podli rene-gat Bytzek, ne Julus.

Gospodarstvo.

Preprečen načrt. Plem. nemški knezi, grofje Auersperg, Windischgrätz itd., ki imajo na naši zemlji velikanske gozdove, so sklenili minulo poletje z nekim nemškim konsorcijem pogodbo, na podlagi katere so mu prodali vse svoje gozdove, da jih posekajo in les izvozijo, samo da to lesno bogastvo ne pride v Jugoslavijo. Toda Jugoslavija je prišla prej nego so pričakovali in tako je splaval po vodi lep načrt plemenite nemške gospode.

Koliko živil bo morala Jugoslavija uvoziti? Ko nastopijo zopet normalne razmere, bo Jugoslavija imela dovolj živeža ne-le zase, temveč ga bo mogla tudi še izvažati. Z žitom bode vsekako preskrbljena že s prihodnjo žetvijo, enako tudi z drugimi živili, izvzemši masti in mesa. Mast in meso pa se bosta morala na vsak način uvažati še par let, da se naša živinoreja in prašičereja nekoliko opomore. Do prihodnje žetve pa so veliki deli naše domovine popolnoma odvisni od uvoza. O Srbiji tu ne govorimo. Za Srbijo je živil dovolj v Solunu in se gre samo zato, da se popravi razdrta železniška proga, pa bo Srbija rešena skrbi. Hrvatski, Slavoniji, Bački in Banatu ne bo treba sploh ničesar uva-

žati, ker je tu živeža dovolj. Na uvoz pa so navezane vse ostale jugoslovanske zemlje. Računati treba, da bo okoli 2,200.000 ljudi iz Bosne, Hercegovine, Dalmacije, Istre in Slovenije do prihodnje žetve odvisno popolnoma od uvoza živil iz inozemstva. Ako vzamemo poprečno 200 dni in pol kilograma na dan za osebo (ker smo navajeni stradati, bo ta množina pač zadoščala, da se rešimo največje lakote!) bi to zneslo 220.000 ton, ali približno 36.000 ton na mesec. To je vsekako razmeroma majhna množina, ki bi se pač lahko uvozila, samo treba primerne organizacije.

Zadnje vesti.

Karl ima mrzlico.

Dunaj, 16. decembra. (Lj. k. u. KB.) Kakor poroča »Wilhelm«, je na gradu Eckartsau obolelo več oseb za špansko boleznijo. Bivši cesar ima hudo mrzlico in mora ostati v postelji. Tudi štirje otroci so oboleli, ravnotako tudi več služabnikov.

Prevoz češkoslovaške legije iz Italije preko Koroške.

Št. Vid ob Glini, 16. decembra. (Lj. k. u. KB.) Semkaj je danes prišlo nekaj italijanskih častnikov in vojakov, da zagotovijo prevoz šestih z italijanskega bojišča se vračujočih čehoslovaških divizij.

Trgovska pogodba med Ogrsko in Češko.

Praga, 15. decembra. (Lj. k. u. KB.) Kakor poročajo »Narodni Listy«, se vrše pogajanja za sklenitev trgovske konvencije z ogrsko republiko. Na obeh straneh vlada za to največja pripravljenost, ni pa mogoče že sedaj udeležiti te pogodbe, ker je predvsem treba preskrbeti domačo industrijo in prebivalstvo s premogom, predno je mogoče izvažati premog na Ogrsko.

Vladna kriza na Madžarskem.

Budimpešta, 15. decembra. V madžarski vladi je izbruhnila kriza. Izstopili so konservativni elementi, na njih mesto pa stopijo ekstremni radikalci in socialisti.

Demobilizacija ameriške armade.

Washington, 14. decembra. (Lj. k. u. KB.) Reuterjev urad poroča: March je izjavil, da Zedinjene države demobilizirajo sedaj vsak dan 15.000 mož. Nadeja se pa, da bo to število mogoče v kratkem podvojiti. Vojni urad je sklenil demobilizacijo 842.000 mož v Zedinjenih državah in 140.000 mož Pershingovih čet, ki se nahajajo v Evropi. Povratek teh čet je treba kolikor mogoče pospešiti.

Predsednik Portugalske republike umorjen.

Lizbona, 15. decembra. (Lj. k. u. KB.) Ko se je predsednik republike hotel odpeljati v Oporto, ga je nekdo ustrelil z revolverjem.

Lizbona, 15. decembra. (Lj. k. u. KB.) Reuterjev urad poroča: Predsednika so tri kroglice smrtno zadele. Vodja unionistične stranke je pod policijskim varstvom.

Lizbona, 15. decembra. (Lj. k. u. KB.) »Agence Havas« poroča: Predsednik Sidnio Paes je ob vходу na kolodvor postal žrtev napada in zadobil težke rane. Kmalu potem, ko so ga prepeljali v bolnico, je izdihnil. Morilca so takoj aretirali, ravno tako tudi njegovega sokrivca. Policija je našla na kolodvoru tri mrliče. V mestu vlada veliko razburjenje. Gruče častnikov, podčastnikov in civilnih oseb korakajo po ulicah in zahtevajo maščevanje. Pričakujejo velikih manifestacij. Kakor se govori, bo Barbora Tamagnini naslednik Paesev in bo sestavil vojaško vlado. V to svrhu bodeta sklicani obe zbornici. Anton Paes, brat umorjenega predsednika, je bil ranjen s sabljo. Gamacho, vodja unionistov je pod policijskim nadzorstvom.

Razno.

Bivši cesar Karel — goljuf. Pokojni Franc Jožef je zapustil otrokom umorjenega prestolonaslednika Ferdinanda sedem milijonov v denarju. Ta vsota pa je pri reviziji oporoke manjkala. Po dolgem iskanju je prišel državni notar na dejstvo, da je bilo vseh 7 milijonov izplačanih bivšemu cesarju Karlu.

Državni otroci. Avstrijski generali so se na vse načine trudili rešiti iztrohnelo in bolno Avstrijo pred polomom, skušali so v raznih naredbah povzdigniti moralni nivo razuzdane armade, ki je posebno v Vidmu slavila pravcate orgije razuzdanosti. Poznat je trpk socialni položaj takozvanih ženskih pomožnih sil, na katere je zrl priprost vojak z zaničevanjem in preziranjem. Te sile so mnogokje in večinoma služile vse drugačnim namenom kot so bile določene. Posledice so se kmalu pokazale in vrhovno poveljstvo je bilo primorano izdati obširne, ne-kake socialne odredbe v zaščito teh nesrečnic. Uvedli so sistem nadzornic, ki pa seveda niso odgovarjale socialnemu duhu sedanje dobe. Dalje so določili, da prevzame država nezakon-ske otroke teh žrtev v državno oskrbo. Oficir, ki je imel vidne posledice kakega razmerja, ni potreboval ničesar družega, kakor da je podpisal kratko izjavo očetovstva in ženska pomožna sila je potem romala na Dunaj, kjer je oddala svoje dete — v državno otročnico. Avstrija pač je imela skrbne srce za povzdigo čvrstega naraščaja.

Listnica uredništva.

Anonimnih dopisov ne priobčujemo. — Črnomelj: Priobčimo.

Listnica upravnštva.

Zunanji naročniki naj nam oprostite, če ne dobivajo lista še isti dan, ko izide. Storili smo vse potrebne korake, da se urede poštno zveze tako, da se bo lahko naš list vsak dan že z jutranjimi vlaki razpošiljal in ga bodo povsod dobivali še isti dan.

Stanovanje s pohištvo ali brez njega išče urednik »Jugoslavija«. Prijave prosimo na naše uredništvo, Stari trg 19 ali na naše upravnštvo, Marijin trg št. 8. 18

Invalidom v Ljubljani in po vseh večjih krajih širom naše države se nudi s prodajanjem dnevnika »Jugoslavija« lep stalen zaslužek. Pojasnila daje upravnštvo v Ljubljani, Marijin trg 8. 19

Stavce in strojnika sprejme »Zvezna tiskarna« v Ljubljani, Stari trg 8. 20

Kupim dobro ohranjen pisalni stroj. Ponudbe pod »Pisalni stroj«, Ljubljana, poštni predal 74. 21

Aleks Götzl podobar in pozlatar ima svojo delavnico še vedno v Lasnikovi hiši, a vhod ni več z Marijinega trga temveč z Wolfove ulice št. 1. 8 2

Raznašalce in raznašalke ter kolporterje za Ljubljano in predmestja sprejema upravnštvo »Jugoslavija«. 14

Učenca in vlagalko sprejme Zvezna tiskarna v Ljubljani, Stari trg 19. 15

Prodajalce za dnevnik Jugoslavija sprejemamo po vseh večjih krajih. Ker je dovoljena prosta kolportaza (svobodno razširjenje) sme naš dnevnik vsakdo prodajati. Agilnim osebam se nudi lep zaslužek. Priglasite se na upravnštvo Jugoslavije. 10 3

Poverjenike za nabiranje naročnikov za »Jugoslavijo« sprejemamo po vseh večjih krajih. Dovoljena je prosta kolportaza (svobodno razširjenje) in sme torej vsakdo, seve kdor je od nas pooblaščen za to — nabirati naročnike. Agilnim osebam se nudi lep zaslužek. Priglasite se na upravnštvo Jugoslavije. 11 3

Šivilja in učenka se išče! Več pove upravnštvo. 7-3-3

Najpomembnejše prostore za plakatiranje v Ljubljani in vseh predmestjih ima 9 2

zavod za reklamo in snaženje

Al. Matelič

Ljubljana, Kongresni trg št. 3/I.

Priporoča se trgovina z urami zlatino 17 7-1 in srebrnino

Alojzij Fuchs

Šelenburgova ulica št. 6.

Lastna delavnica za nova dela in popravila.

Postrežba točna. Nizke cene.

Prva jugoslovanska krojačnica

F. Potočnik, Selenburgova ulica 6, I. nadst.

akademično izprašani krojač na tehnološkem muzeju v Parizu, bivši večletni modellr, modni damski risar akademije v Švic.

obleke za dame in gospode po najnovjši modi.

Obračanje kostumov.

Najnovjši modeli vedno na razpolago.

Croatia zavarovalna zadruga v ZAGREBU

usoja si naznaniti, da ustanovi s 1. dec. t. l. svoje glavno zastopstvo

za Kranjsko, Štajersko in Koroško s sedežem v Ljubljani, Stari trg št. 11 ter da je vodstvo tega zastopstva poverila gospodu

Stanku Jesenko, trgovcu z mešanim blagom na debelo v Ljubljani.

Priporoča g. Stanka Jesenko kot našega glavnega zastopnika vsestranski pozornosti in podpori, beležimo velespoštovanjem 4 3-2

CROATIA, zavarovalna zadruga v Zagrebu.

Z ozirom na poleg stoječo objavo čast mi je javiti slavnemu občinstvu, da sem prevzel

GLAVNO ZASTOPSTVO

našega jugoslovanskega zavarovalnega zavoda

CROATIA zavarovalna zadruga

ustanovljena leta 1884 v Zagrebu, ter prosim, da mi ono zaupanje, katero mi je doslej izkazovalo, blagovolji ohraniti tudi v nadalje.

Velespoštovanjem

Stanko Jesenko, Ljubljana, Stari trg 11.